บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี

DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON BUDDHISM TO ENHANCE TEAMWORK SKILLS AND PROBLEM SOIVING SKILLS FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

Received: February 19, 2020 **Revised:** April 15, 2020 **Accepted:** April 17, 2020

วิภาดา พินลา[1*] และวิภาพรรณ พินลา[2]
Wipada Phinla[1*] and Wipapan Phinla[2]

[1,2]คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
[1,2]Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: proud_phin@outlook.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีองค์ประกอบคือ 1) การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน 3) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนทำงานเป็นทีมและแก้ปัญหา โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างศรัทธา 2) การสืบสาวหาเหตุผล 3) การสืบค้นสมมติฐาน 4) วิเคราะห์ตรวจสอบความจริง 5) ตัดสินความดีงามและผลของรูปแบบ พบว่า 1) หลังเรียนตามรูปแบบนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครูสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลังเรียนตามรูปแบบนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หลังเรียนตามรูปแบบนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลประเมินทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ พุทธศาสตร์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา

Abstract

The objective of this study. To develop a learning management model based on Buddhist principles. To promote teamwork and problem solving skills. And study the results of use learning management model based on Buddhist principles. To promote teamwork and problem solving skills. The results found that: A form of learning by Buddhist. To promote skills, teamwork and problem solving skills for undergraduate students elements : 1) Systematic learning management, 2) Students do activities according to the steps, 3) Self-knowledge, 4) Students work in teams and solve problems and things which the learning management model developed has a 5step learning management process : 1) Build trust, 2) To investigate rationalizing, 3) Searched premise, 4) Analyze reality check, and 5) Judging goodness. The result of the model showed: 1) After studying according to the format, students experimental and control groups have knowledge and understanding in the course. The truth of life leads the teacher higher than before learning at the statistical significance level of .05. 2) After studying according to the students experimental and control groups, the result of teamwork skill evaluation was higher than before learning at the statistical significance level of .05. 3) After the studying, according to the students experimental and control groups, the results of problem solving skills evaluation were higher than before learning at the statistical significance level of .05. 4) Students experimental and control groups are satisfied with the learning management model according to Buddhism. To promote teamwork and problem solving skills for undergraduate students is at the highest level.

Keywords: Learning Management Model, Learning Management, Buddhism, Teamwork Skills, Problem Solving Skills

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร มนุษย์มีความจำเป็นต้องรับรู้ข่าวสารต่างๆ รอบด้าน เพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และโลกอย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้จึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของการดำเนินชีวิต ดังนั้นการสร้างพลเมืองให้สมบูรณ์ จึงต้องใช้กระบวนการทางการศึกษา ในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะการจัดการ มีคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม รักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ไว้ว่า การศึกษาต้องมุ่งพัฒนานิสิตทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก (Department of Academic Affairs, 2009, pp. 2-7) ซึ่งแนวทางการพัฒนาบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นควรมุ่งให้มีทักษะการคิด สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

การพัฒนาพลเมืองในการขับเคลื่อนประเทศอย่างมีคุณภาพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์เข้ามาหล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สังคมมุ่งหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Brahmagunabhorn (2005, p. 4) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธ เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม รู้และเข้าใจถึงความเป็นจริงของธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง แต่ในปัจจุบัน สภาพปัญหาทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ปัญหาของนิสิตไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Platsathit Amaro (2015, pp. 70-71) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สถานศึกษาที่เป็นอยู่ไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เนื่องจากครู

ใช้วิธีการสอนที่ไม่เป็นระบบ และกระบวนการเรียนขาดแรงจูงใจ อีกทั้งด้านเนื้อหาไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหามีมากจนทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากประสบการณ์ และเนื้อหาสาระที่ได้เรียนไปนั้น มีความแตกต่างกันกับประสบการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้นจริง

ทักษะการทำงานเป็นทีม ทำให้บุคคลรู้จักช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนทัศนคติและรับผิดชอบงานร่วมกัน อีกทั้งนิสิตเกิดความรักสามัคคีระหว่างกัน อันเป็นผลให้เกิดความเป็นปึกแผ่น และประสบผลสำเร็จในงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jiranan (2008, pp. 71-76) พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีคะแนนความสำเร็จของงานจากการทำกิจกรรมร่วมกันสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรม และมีคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ และความกล้าหาญสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wattanaskulkiat (2004, p. 74) พบว่า การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันช่วยให้บุคคลเข้าใจในตนเองและผู้อื่นๆ ได้ และช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ เจตคติ ความสนใจ และช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์กัน

ทักษะการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการใช้ประสบการณ์กำหนดทางเลือก เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับตนเองที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่า ทักษะการแก้ปัญหาเป็นการเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่ผู้แก้ปัญหาต้องมีความเข้าใจ และใช้สติปัญญาพิจารณาข้อมูลที่มีอยู่ โดยกระบวนการแก้ปัญหาเริ่มจากการเผชิญกับจุดเริ่มต้นของปัญหา และจะสรุปเมื่อพบคำตอบ จากนั้นให้พิจารณาด้วยความรอบครอบว่าคำตอบนั้นสอดคล้องกับเงื่อนไขของปัญหาหรือไม่ ซึ่งการแก้ปัญหาอาจก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถ หรือความคิดใหม่ๆ การจัดกระทำและการรวบรวมความคิดการแก้ปัญหาคือ การเลือกทางที่เหมาะสมนำเป็นทักษะของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lertkhongkhathip (2010, pp. 125-134) พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตในการเรียนบนเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ไขปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรีจะมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้สำหรับครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำกระบวนการมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อการปลูกฝังให้นิสิตมีอุดมการณ์และวิถีชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้นำเนื้อหารายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรีที่นิสิตสามารถเลือกเรียน และเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคมไทยตามหลักศาสนา โดยคณะผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาในครั้งนี้สามารถช่วยส่งเสริมให้นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ เกิดการเรียนรู้และมีทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู ของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีมของนิสิตปริญญาตรี ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

2.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนิสิตปริญญาตรี ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบเชิงระบบ ตามแนวคิด ADDIE Model ของ Kruse (2012 : 1) ใช้แบบแผนการทดลองแบบใช้รูปแบบการวิจัย Pre-Experimental Design มีดังนี้

1. เครื่องมือวิจัย ได้แก่

รูปแบบการจัดการเรียนรู้และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยประเมินความเหมาะสมและสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบฯ จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.80-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.00 - 0.54

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองนำร่องใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนในรหัสวิชา 0308314 รายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู (Truth of Life for Teachers) ทั้งหมด 170 คน มีขั้นตอน ดังนี้

1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดกับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.41 – 0.60 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27 – 0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83

2) แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดกับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 – 0.74 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.81

3) แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดกับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 – 0.69 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.85

4) แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาที่เป็นมาตราส่วน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

2. การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นิสิตระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรหัสวิชา 0308314 รายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู (Truth of Life for Teachers) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

2.1 การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนในรหัสวิชา 0308314 รายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู 3 (2-2-5) มีจำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 30 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน โดยการจับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

2.2 ก่อนการจัดการเรียนรู้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู และแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา แล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน

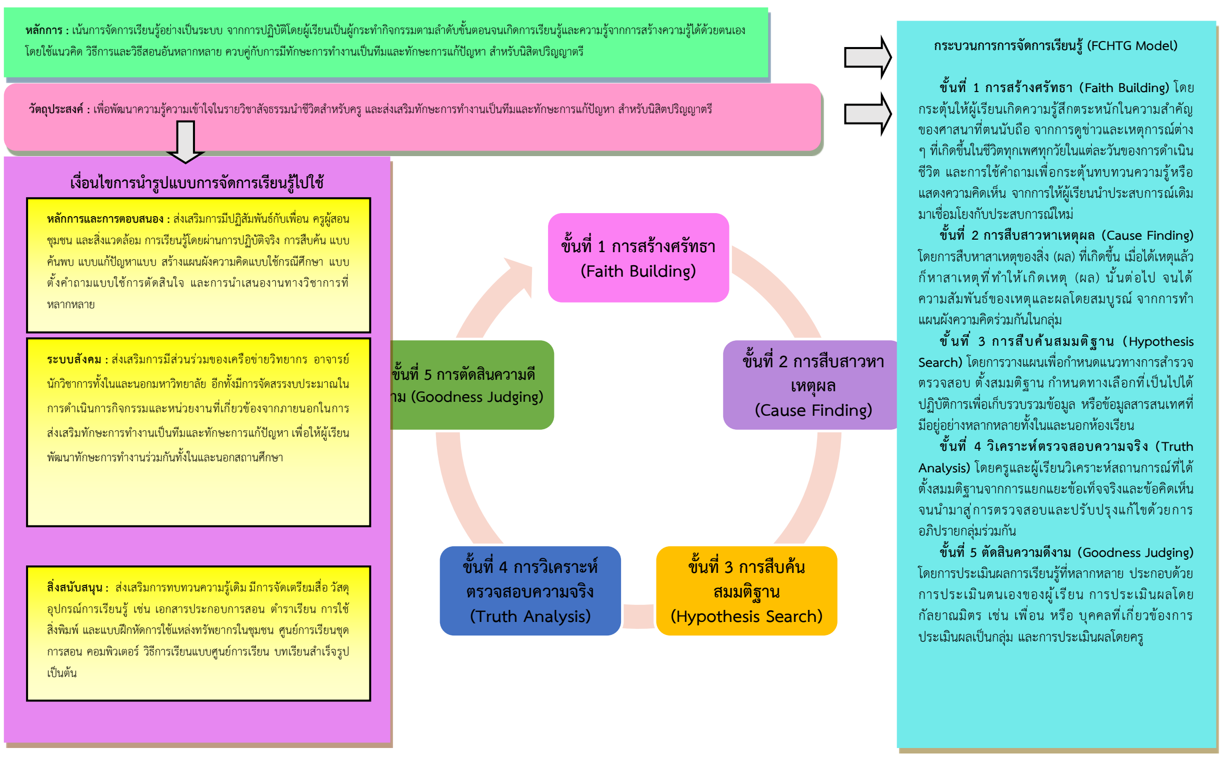
2.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 7 แผน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้เอง โดยใช้เนื้อหาเดียวกันทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 และใช้ระยะเวลาในการทดลองเท่ากัน ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 56 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง เป็นเวลา 16 สัปดาห์ ดังนี้ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

2.4 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดแล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหาชุดเดิม และแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อรูปแบบฯ

2.5 ตรวจผลการสอบแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตปริญญาตรี

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี ดังภาพสรุปได้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน 3) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนทำงานเป็นทีมและแก้ปัญหา 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม 3) ทักษะการแก้ปัญหา 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) การสร้างศรัทธา 2) การสืบสาวหาเหตุผล 3) การสืบค้นสมมติฐาน 4) วิเคราะห์ตรวจสอบความจริง 5) ตัดสินความดีงาม 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ไปใช้ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูผู้สอน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวิทยากร อาจารย์ นักวิชาการทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย 3) ส่งเสริมการทบทวนความรู้เดิม มีการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้

คณะผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการนำรูปแบบไป Try out ก่อนนำไปใช้จริงกับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนในรหัสวิชา 0308314 รายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู (Truth of Life for Teachers) จำนวน 4 ห้องเรียน ทั้งหมด 170 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลการ Try out พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม กิจกรรม สื่อ และเครื่องมือการวิจัย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และมีทักษะการงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหามากขึ้น

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยมีสมมติฐานว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ มีความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้ t-test Independent Samples ในรูป Difference Score ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\overline{X}_{T_1}$	$\overline{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t	p
กลุ่มทดลอง	30	18.26	28.83	-3.86	1.247	-3.09	.003
กลุ่มควบคุม	30	18.40	32.83				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองกับนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 ที่ตั้งไว้

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีม ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยมีสมมติฐานว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ มีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้ t-test Independent Samples ในรูป Difference Score ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการทำงานเป็นทีม ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

กลุ่มตัวอย่าง	**n**	$\overline{X}_{T_1}$	$\overline{X}_{T_2}$	**MD**	$S_{MD_1-MD_2}$	**t**	**p**
กลุ่มทดลอง	30	2.89	3.67	.031	.062	.496	.622
กลุ่มควบคุม	30	2.83	3.58				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองกับนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มควบคุม มีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.2 ที่ตั้งไว้

2.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยมีสมมติฐานว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ มีทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้ t-test Independent Samples ในรูป Difference Score ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการแก้ปัญหา ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\overline{X}_{T_1}$	$\overline{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t	p
กลุ่มทดลอง	30	2.77	3.45	-.171	.052	-3.246	.002
กลุ่มควบคุม	30	2.68	3.53				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองกับนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มควบคุม มีทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.3 ที่ตั้งไว้

2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยมีสมมติฐานว่า ความพึงพอใจของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตาราง 4

ตาราง 4 การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

(n = 30 คน)

ประเด็นความคิดเห็น	กลุ่มควบคุม			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.68	0.55	มากที่สุด	2
ด้านเนื้อหา	4.66	0.75	มากที่สุด	3
ด้านบรรยากาศ	4.69	0.61	มากที่สุด	1
ด้านระยะเวลา	4.61	0.73	มากที่สุด	4
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.57	0.67	มากที่สุด	5
รวมทั้งหมด	**4.64**	**0.66**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหาในกลุ่มควบคุมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มควบคุม เป็นรายด้านในภาพรวม ด้านบรรยากาศ นิสิตเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.69, S.D. = 0.61) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$= 4.68, S.D. = 0.55) ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.66, S.D. = 0.75) ด้านระยะเวลา ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.73) และด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.67) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.4 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี ที่มีชื่อเรียกว่า FCHTG Model ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสม/สอดคล้อง มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ระหว่าง 4.80 - 5.00 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่าง 0.44 - 0.54 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงว่ารูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องเชิงโครงสร้างสามารถนำไปทดลองใช้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน 3) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนทำงานเป็นทีมและแก้ปัญหา วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม 3) ทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างศรัทธา (C: Creation) 2) การสืบสาวหาเหตุผล (F: Finding a reason) 3) การสืบค้นสมมติฐาน (S: Search for hypothesis) 4) การวิเคราะห์ตรวจสอบความจริง (A: Analyze the truth) และ 5) การตัดสินความดีงาม (J: Judge good) ในแต่ละ

ขั้นได้ผ่านการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งพัฒนาให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ จนเกิดความเคารพและยอมรับฟังซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jiranan (2008, pp. 71-76) พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีคะแนนความสำเร็จของงานจากการทำกิจกรรมร่วมกันสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครู ของนิสิตก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองวิธี ซึ่งเป็นไปตามสมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธี เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา โดยสังเกตจากพฤติกรรมการทำงานและผลงานที่นิสิตสร้างขึ้น ทำให้นิสิตเกิดพัฒนาการทางความคิดอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้นิสิตเกิดมีการเปลี่ยนแปลงในการเรียนได้ดีขึ้น แต่เมื่อนำการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมาเปรียบเทียบ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีนั้น มีดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองที่ 1 เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมกิจกรรมให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น การตั้งคำถาม การตอบคำถาม การใช้กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อกำหนดประเด็นให้ผู้เรียนฝึกคิดและฝึกปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Kaewurai (2011, pp. 112-130) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา นักเรียนจำนวนร้อยละ 80 มีความรู้และทักษะการสื่อสารการพูด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้และความรู้จากการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้แนวคิด วิธีการและวิธีสอนอันหลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากร การสืบค้น การคิดวิเคราะห์ตรวจสอบความจริงจากกรณีศึกษา ควบคู่กับการมีทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Threetanya (2015, p. 211) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสน์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า หลังเรียนตามรูปแบบนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. จากผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีม ของนิสิตก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองวิธี ซึ่งเป็นไปตามสมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธี เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้สมาชิกทุกคนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้นิสิตเกิดมีทักษะการทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้น แต่เมื่อนำการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมาศึกษา ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีนั้น มีดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองที่ 1 ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตได้คิด ลงมือปฏิบัติ และให้นิสิตได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลายร่วมกัน ทำให้นิสิตได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่และเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Nicholas (2012, pp. 355-359) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็น

ทีมของนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผลกาวิจัยพบว่า สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม ทีมงานที่มีประสิทธิภาพยังช่วยแก้จุดบกพร่องของการบริหารงาน และทำให้การติดต่อสื่อสารดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มทดลองที่ 2 พบว่า ผู้สอนมีการการเชิญวิทยากรพระมหาศุภวัฒน์ ชุติมันโต พระมหาศุภวัฒน์ ชุติมันโต วัดหัวป้อมใน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มาบรรยายธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขตามหลักศาสนาพุทธ และอิหม่ามสมศักดิ์ หวันหล๊ะเบ๊ะ อุสาสนอิสลาม (บ้านบน) เทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา บรรยายธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขตามหลักศาสนาอิสลาม เป็นต้น แล้วให้นิสิตแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้ จากกรณีศึกษาที่วิทยากรนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีครูเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Office of Academic Affairs and Educational Standards (2004, pp. 8-9) กล่าวว่า ครูถือเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในสถานศึกษา ครูมีบทบาทเป็นทั้งผู้จัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีในชีวิตประจำวัน โดยถือหลักสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น

3. จากผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ของนิสิตก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองวิธี ซึ่งเป็นไปตามสมติฐานข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธี เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนระดมสมองร่วมกัน เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหา จากมุมมองที่หลากหลายของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ ความคิดใหม่ๆ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์แนวทางแก้ไขปัญหาได้ดียิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้นิสิตเกิดมีทักษะการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น แต่เมื่อนำการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมาศึกษา ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีนั้น มีดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มทดลองที่ 1 ผู้สอนพยายามเพิ่มศักยภาพทางความคิดแก่นิสิตควรใช้คำถามกระตุ้นให้ใช้ความคิดระดับสูง ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากการตั้งคำถาม หรือมีใบงาน และแบบฝึกหัดเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้นิสิตได้คิดเชื่อมโยงหัวข้อความรู้ไปสู่ความคิดรวบยอดที่เป็นองค์รวม ซึ่งในขั้นนี้มีจุดเด่นคือ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้นิสิตได้การคิดอย่างมีเหตุผล จากกรณีศึกษาตัวอย่างที่หลากหลาย นิสิตเก่งช่วยเหลือนิสิตปานกลาง หรืออ่อน ตลอดจนเนื้อหาที่ครูผู้สอนนำมาจัดกิจกรรมที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ทำให้นิสิตคุ้นเคยกับกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Tumkaya et al. (2009, pp. 57-74) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับทักษะการแก้ปัญหา 2) การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้สอนให้ผู้เรียนสืบสาวหาเหตุผลของสิ่ง (ผล) ที่เกิดขึ้น เมื่อได้เหตุแล้ว ก็หาสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุ (ผล) นั้นต่อไป จนได้ความสัมพันธ์ของเหตุและผลโดยสมบูรณ์ จากการทำแผนผังความคิดร่วมกันในกลุ่ม ตลอดจนให้ผู้เรียนได้สืบค้นสมมติฐาน โดยการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร เว็บไซต์ ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Wasintrakorn (2003, p. 73) กล่าวว่า การเรียนรูแนวพุทธเป็นกระบวนการเรียนรูที่ทําใหมนุษย์ฉลาดลึกซึ้ง สามารถเขาใจตนเอง และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตตนเองกับสรรพสิ่งทั้งปวงในโลกและมีศักยภาพมากขึ้น

4. จากการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา มีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.66) ซึ่งเป็นไปตามสมติฐานข้อที่ 4 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนเน้นให้นิสิตสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ กระตุ้นให้นิสิตเกิดความรู้สึก

ตระหนักในความสำคัญจากการดูข่าวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต อีกทั้งผู้สอนให้นิสิตสืบหาสาเหตุของสิ่ง (ผล) ที่เกิดขึ้น จนได้ความสัมพันธ์ของเหตุและผลโดยสมบูรณ์ จากการทำแผนผังความคิดร่วมกันในกลุ่ม ประกอบด้วยการประเมินตนเองของนิสิต การประเมินผลโดยกัลยาณมิตร เช่น เพื่อน หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องการประเมินผลเป็นกลุ่ม นิสิตเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยด้านบรรยากาศนั้น นิสิตรู้สึกพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.69, S.D. = 0.61) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้สอนได้ทำการชี้แจงกฎเกณฑ์ กติกาในแต่ละกิจกรรม โดยสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ตามศักยภาพของตนเอง โดยนิสิตได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิต ซึ่งการมีสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่มช่วยส่งเสริมการปรับปรุงการทำงาน การแสดงความคิดเห็นต่อกันเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ทำให้นิสิตมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิมออกไป ซึ่งสอดคล้องกับ YamYoi (2014, p. 35) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนนั้น ครูควรรับฟังเหตุผลของนิสิต เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนให้ความเป็นกันเองกับนิสิต โดยให้คำแนะนำในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับ Phukiat (2009, p. 15) กล่าวว่า นิสิตต้องได้รับประสบการณ์ตรงในการทำงานตามความถนัด และวิธีการของตน ตลอดจนได้แสดงออก ฝึกคิดอย่างหลากหลาย สามารถทำให้นิสิตเกิดความสุขในการเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 สัปดาห์ โดยมีคะแนนการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียน อยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียน ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน 3) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนทำงานเป็นทีมและแก้ปัญหา

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี เนื่องจาก ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน และกระตุ้นให้นิสิตมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน โดยดำเนินการตามองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ 1) การสร้างศรัทธา 2) การสืบสาวหาเหตุผล 3) การสืบค้นสมมติฐาน 4) วิเคราะห์ตรวจสอบความจริง 5) ตัดสินความดีงาม ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี เนื่องจากผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นิสิตแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่มีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นิสิตเกิดความสนใจในการเรียน โดยเน้นให้นิสิตมีส่วนร่วมในการทำงานเดี่ยวและร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ตลอดจนเปิดโอกาสให้นิสิตซักถาม และแสดงความคิดเห็นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยในหัวข้อเพื่อให้เกิดตัวแปรตามอื่นๆ ของการจัดการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะ หรือสมรรถนะที่ควรเน้นให้เกิดกับนิสิตจากการเรียนในรายวิชาสัจธรรมนำชีวิตสำหรับครูหรือทางศาสนา อาทิ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการคิด ความสามารถในการสื่อสาร เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรี ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหาคงทนอยู่

2.3 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตปริญญาตรีเฉพาะด้าน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนปฏิบัติการ การดำเนินงาน การประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงาน เป็นต้น

References

Department of Academic Affairs. (2009). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551.* Bangkok: Agricultural Cooperative Printing Demonstrations of Thailand. [in Thai]

Jiranan, N. (2008). *Effects of using a characteristic development program for harmony, responsibility, disposition, and assertiveness on success in group activities of fourth grade students* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]

Kaewurai, W. (2011). *A development of learning management model for developing quality of learner leading to moral, wisdom, and learning society*. Phitsanulok: Faculty of Education, Naresuan University. [in Thai]

Lertkhongkhathip, R. (2010). *Interaction analysis of concept mapping techniques and cognitive styles in problem-based learning on web upon problem-solving skills of anthropology undergraduate students* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]

Nicholas. (2012). An observational study of teamwork skill in shift Handover. *International Journal of Surgery*, 10, 355-359.

Office of Academic Affairs and Educational Standards. (2004). *Early childhood education curriculum manual, 2003 (3-5years old).* Bangkok: Kurusapa Publishing House. [in Thai]

Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2005). *To study Buddhist style* (6th ed.). Bangkok: Phutthatham Foundation. [in Thai]

Phra Platsathit Amaro (Jindarong). (2015). *A study of learning and teaching of Buddhist subject in primary schools class 6 Bangkorlaem District, Bangkok Metropolitan* (Master thesis). Bangkok: Mahachulalongkornratchawittayalai University. [in Thai]

Phukiat, L. (2009). *Project-based teaching and research-based teaching: A job that primary school teachers can do.* Bangkok: Chulalongkorn University Demonstration Elementary School. [in Thai]

Threetanya, N. (2015). *The development of instructional model based on Buddhism to enhance the desired characteristic focusing on sufficiency economy philosophy for high school students.* Bangkok: Silpakorn University. [in Thai]

Tümkaya, S., Aybek, B., & Aldağ, H. (2009). An investigation of university students' critical thinking disposition and perceived problem solving skills. *Eurasian Journal of Educational Research*, 36, 57-74.

Wasintrakorn, W. (2003). Buddhist learning process. *Journal of Educational Encyclopedia*, 29(1), 173-175. [in Thai]

Wattanaskulkiat, S. (2004). *Study of attitude and attitude change in school-age sex of adolescent students by using group activities* (Master thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]

Yamyoi, N. (2014). Motivation in learning Buddhism of students in Sunday Study Center of Buddhism Bangkok. *Journal of Academic Services Prince of Songkla University*, 25(1), 31-38. [in Thai]